

Plan för läkemedelsbehandling

Plan för genomförande av läkemedelsbehandling –
Grundläggande utbildning och gymnasieutbildning i Borgå – UTKAST

 2026

 [Skolans namn]

Uppdaterad: dd.mm.åååå

Innehåll

1 Inledning.....	4
2 Läkemedelsbehandling i skolan	5
2.1 Skolspecifik information	5
2.3 Elevspecifik plan för läkemedelsbehandling	5
2.4 Kontaktuppgifter vid undantagssituationer.....	6
3 Ansvar, uppgifter och arbetsfördelning vid genomförandet av läkemedelsbehandlingen 7	
3.1 Utbildningsanordnare	8
3.2 Östra Nylands välfärdsområde	9
3.3 HUS som ansvarig för den specialiserade sjukvården	10
3.4 Behandlande läkare.....	10
3.5 Rektor	10
3.6 Personal som genomför läkemedelsbehandling	10
3.7 Elevens vårdnadshavare.....	11
4 Säkerställande av kompetensen inom läkemedelsbehandling.....	11
4.1 Utbildning i läkemedelshantering för skolpersonal	12
4.2 Elever med långvariga sjukdomar	14
4.3 Adrenalinpenna	14
4.4 Stöd för att upprätthålla kompetensen	15
5 Genomförande av läkemedelsbehandling.....	16
5.1 Läkemedelsförsörjning	16
5.2 Förvaring av läkemedel	16
5.3 Administrering av läkemedel och dokumentation.....	17
6 Läkemedelsbehandlingens säkerhet.....	18
6.1 Identifiering av risker och förebyggande åtgärder	18
6.2 Verksamhet vid riskhändelser inom läkemedelsbehandling.....	21
Källor	22
Bilagor	23

Bilaga 1a: Den elevspecifika planen för läkemedelsbehandling	23
Bilaga 1b: Kortvarig elevspecifik plan för läkemedelsbehandling....	23
Bilaga 2: Formulär för uppföljning av läkemedelsbehandling	23
Bilaga 3: Anmälan om läkemedelsavvikelse	23
Bilaga 4: Sammanfattning av läkemedelsavvikelser.....	23
Bilaga 5: HUS:n diabeteskoulutus på finska.....	23
Bilaga 6: Diabeteksen lääkehoidon näytöt på finska	23
Bilaga 7: Aseptik vid läkemedelshantering i småbarnspedagogik (till användning för skolor)	23

UTKAAST

1 Inledning

Planen för läkemedelsbehandling följer Social- och hälsovårdsministeriets riktlinjer för säker läkemedelsbehandling, lagen om grundläggande utbildning 628/1998, lagen om elev- och studerandevård 1287/2013, hälso- och sjukvårdslagen 1326/2010 samt den läkemedelsbehandlingsprocess med bilagor som godkändes av uppföljningsgruppen för Organiseringsavtalet för HUS den 9 april 2025. Modellen för läkemedelsbehandlingsplanen har utarbetats i samarbete med representanter för Östra Nylands välfärdsområde och kommunerna, med stöd av 32 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Vid utarbetandet av planunderlaget har man utgått från planen för läkemedelsbehandling i Mellersta Nylands välfärdsområde.

Läkemedelsbehandling i skolan bygger på planen för läkemedelsbehandling, där vårdpersonalens kompetens, vikarieringsarrangemang och förberedelser spelar en central roll. Planen för läkemedelsbehandling styr och samordnar säker läkemedelsbehandling i skolan.

Denna modell för läkemedelsbehandlingsplan används i alla skolor inom grundskolan och gymnasiet i Borgå. Skolans plan för läkemedelsbehandling uppdateras minst en gång om året i början av läsåret och vid behov. Den skolsspecifika planen integreras i räddnings- och säkerhetsplanen Pelsu. Rektorn ansvarar för att uppdatera uppgifterna i skolans plan.

Planen för läkemedelsbehandling på stadsnivå godkänns av bildningsdirektören genom tjänsteinnehavarbeslut. Planen kommer att överlämnas till Nämnden för växande och lärande för kännedom. Planerna för läkemedelsbehandling på stadsnivå utvärderas och vid behov uppdateras årligen av staden och/eller i samarbete med välfärdsområdet. Ansvar för att uppdatera läkemedelsplanen på stadsnivå ligger hos verksamhetsområdets förvaltning.

Denna plan för läkemedelsbehandling ligger till grund för en planerad läkemedelsbehandling. Varje skola måste känna till denna läkemedelsplan. Rektorn ansvarar för att personalen får en introduktion till den enhetsspecifika läkemedelsbehandlingsplanen samt till nödvändiga elevspecifika planer. I en nödsituation är varje anställd skyldig att agera. Som bilaga till denna läkemedelsplan finns ett formulär för en elev- och studerandespecifik (nedan kallad elev-) läkemedelsplan (Bilaga 1).

Anvisningar för användning av modellen för planen för läkemedelsbehandling

Modellen läkemedelsbehandlingsplan innehåller avsnitt som är markerade med symbolen och blå text, vilka fylls i för att skapa en skolsspecifik läkemedelsplan.

2 Läkemedelsbehandling i skolan

2.1 Skolspecifik information

Information om skolan	
Skolans namn	
Rektorn	
Den vid verksamhetsstället utsedda ansvariga för läkemedelsbehandlingen	
Elevantal	
Antalet anställda	
Antalet anställda med utbildning i läkemedelsbehandling	
Annat	

2.2 Skolans plan för läkemedelsbehandling

Varje skola där läkemedelsbehandling ges ska ha en egen plan för läkemedelsbehandling. Planen för läkemedelsbehandling ska finnas tillgänglig för personalen och alla anställda ska få en introduktion i den.

 Beskriv här hur introduktionen till den skolspecifika läkemedelsbehandlingsplanen går till säkerställ

- *vem ansvarar för introduktionen*
- *innehållet i introduktionsutbildningen*

2.3 Elevspecifik plan för läkemedelsbehandling

När en elev drabbas av en sjukdom som kräver läkemedelsbehandling eller när en elev som behöver regelbunden läkemedelsbehandling och inte själv kan sköta den ska börja i skolan, måste vårdnadshavare, skolan och hälso- och sjukvården tillsammans se till att man kommer överens om hur läkemedelsbehandlingen ska genomföras under skoldagen.

En skriftlig plan för läkemedelsbehandling (Bilaga 1) upprättas alltid för eleven, om denne behöver läkemedelsbehandling under skoldagen. Som stöd för genomförandet, uppföljningen och dokumentationen av elevens läkemedelsbehandling bifogas ett separat formulär till detta dokument

(bilaga 2). Elevens plan för läkemedelsbehandling ska upprättas innan eleven börjar ta läkemedel i skolan. Planen förvaras i ett låst skåp i personalutrymmet. En version av planen som är avsedd för alla ska finnas i medicinskåpet i personalrummet.

I planen för läkemedelsbehandling fastställs den läkemedelsbehandling som ska genomföras i skolan i samråd med elevens vårdnadshavare och skolans personal. I planen fastställs bland annat följande:

- den som genomför läkemedelsbehandling samt dennes ställföreträdare
- läkemedel som ges till elever
- genomförandet av läkemedelsbehandling (t.ex. doser och tidpunkter)
- beredskap för särskilda situationer
- rutiner för första hjälpen
- arbetsfördelningen och ansvar mellan skolans aktörer, vårdnadshavarna och eleven.
- uppföljning av läkemedelsbehandlingen och åtgärder som eventuellt är kopplade till denna

Ansvaren för genomförandet av läkemedelsbehandlingen beskrivs i kapitel 3. Vårdnadshavaren ansvarar för att läkemedelsbehandlingen är aktuell och för att skolan får nödvändiga instruktioner.

I planen för läkemedelsbehandling ska ett tillräckligt antal ställföreträdare anges, med hänsyn till personalens arbetspass, semester och eventuella andra frånvaron. På så sätt tillgodoses även vårdnadshavares rätt att få veta vilka som ansvarar för läkemedelsbehandlingen i skolan.

Den elevspecifika planen för läkemedelsbehandling anses godkänd när den har undertecknats (bilaga 1).

2.4 Kontaktuppgifter vid undantagssituationer

Kontaktuppgifter	
Först och främst ska man kontakta elevens vårdnadshavare	Se Den elevspecifika planen för läkemedelsbehandling
Nödnummer	tfn 112
Giftinformationscentralen	tfn 0800 147 111 eller 09 471 977
Övriga kontaktuppgifter för staden/skolor	 Lägg till kontaktuppgifter.

3 Ansvar, uppgifter och arbetsfördelning vid genomförandet av läkemedelsbehandlingen

Ansvar för och arbetsfördelningen vid läkemedelsbehandling av barn grundar sig på lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994), förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (564/1994), lagen om grundläggande utbildning (628/1998) samt lagen om elev- och studerandevård (1287/2013).

Enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010, 32 §) ska, när ett välfärdsområde ordnar verksamhet för främjande av hälsa och välbefinnande och i denna lag avsedda hälso- och sjukvårdstjänster, utöver det som föreskrivs någon annanstans i denna lag, socialvården och hälso- och sjukvården samarbeta med varandra och med stadens förskolepedagogik så som förutsätts för att uppgifterna ska kunna fullgöras på behörigt sätt och så som patientens behov av vård och social- och hälsovårdstjänster kräver.

Aktör	Ansvarsfördelning
Utbildningsanordnare	<ul style="list-style-type: none">• Ansvarar för den stadspecifika planen för läkemedelsbehandling• Anskaffar utbildning i läkemedelsbehandling i enlighet med rekommendationerna i planen för läkemedelsbehandling för grundskolan samt erhåller intyg från en tredje part
Rektorn	<ul style="list-style-type: none">• Ansvarar för skolans plan för läkemedelsbehandling och uppdateringen av den• Säkerställer att den anställdes kompetens uppfyller de krav som anges i planen för läkemedelsbehandling för den grundläggande utbildningen.• Svarar för att skolan utarbetar en elevspecifik plan för läkemedelsbehandling tillsammans med elevens vårdnadshavare. Undertecknar den upprättade planen som godkänd.

HUS	<p><i>HUS har det medicinska ansvaret för vården av barn med diabetes:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Anordnar en allmän webbutbildning och utfärdar intyg om deltagande i dessa.
Välfärdsområde	<ul style="list-style-type: none"> • Stöder staden i utarbetandet av planen för läkemedelsbehandling för grundskolan och ger rekommendationer om allmän utbildning inom läkemedelsbehandling för personal som hanterar läkemedel.
Barnets vårdnadshavare	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvarar i första hand för barnets läkemedelsbehandling hemma. • Samarbetar med skolan och den instans som ansvarar för den medicinska vården när det gäller genomförandet av läkemedelsbehandling under skoldagen. • Lämna uppgifter om barnets aktuella medicinering samt läkemedlets originalförpackning med doseringsanvisningar. • Ger vägledning till personal inom grundskolan om barnets individuella läkemedelsbehandling.

3.1 Utbildningsanordnare

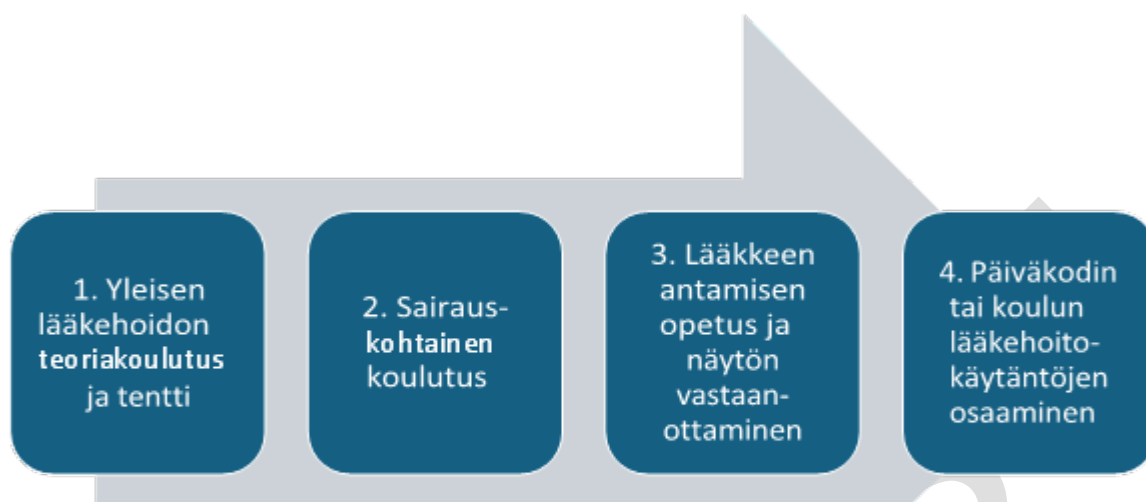
Den som ansvarar för undervisningen (staden, undervisningsväsendet) ansvarar för att en plan för läkemedelsbehandling ingår i den elevhälsoplanen som följer läroplanen och för att den genomförs. (SHM 2021). Planen på utbildningsarrangörsnivå godkänns av bildningsdirektören.

Utbildningsarrangören ansvarar för att varje skola har tillgång till en plan för läkemedelsbehandling som kompletteras med skolspecifik information för att bilda en skolspecifik plan för läkemedelsbehandling. Utbildningsarrangören ansvarar också för att elevernas läkemedelsbehandling sker på ett säkert sätt på alla verksamhetsställen. (STM 2021.)

När en anställd på skolan utför läkemedelsbehandling i sitt arbete ska denne utbildas i ämnet och regelbundet få sina kunskaper uppdaterade. Det är arbetsgivarens ansvar att anordna utbildning i allmän läkemedelsbehandling och att se till att personalen erhåller behörighet för krävande läkemedelsbehandling, samt att säkerställa att den anställda vid behov har deltagit i de utbildningar som HUS anordnar.

Alla som utför läkemedelsbehandling måste genomgå den allmänna teorikursen i läkemedelsbehandling som arbetsgivaren anordnar samt avlägga provet. För detta erbjuder arbetsgivaren en onlinekurs och en övervakad tentamen. Om en elevs läkemedelsbehandling kräver särskild, mer omfattande kompetens, ska den anställda genomgå sjukdomsspecifik utbildning eller stärka sin

kompetens inom läkemedelsbehandling genom prov (till exempel HUS:s diabetesutbildning, injektionsvård och/eller narkotiska läkemedel).

Arbetsgivarens representant beviljar rätt att genomföra läkemedelsbehandling när arbetstagarens kompetens har säkerställts på det sätt som beskrivs i planen för läkemedelsbehandling.

Mer detaljerad information om kompetenskraven beskrivs i kapitel 4.1

3.2 Östra Nylands välfärdsområde

Välfärdsområdet deltog i utarbetandet av modellen för läkemedelsbehandlingsplanen. Skol- och studerandehälsovårdens roll fastställs i 16 och 17 § i hälso- och sjukvårdslagen.

Skolhälsovårdaren stöder skolans rektor och personal med sin expertis och erbjuder dem rådgivning. Vid behov hälsovårdaren kan delta i utarbetandet av elevens plan för läkemedelsbehandling tillsammans med eleven, vårdnadshavaren och de som ansvarar för läkemedelsbehandling på skolan, men fungerar inte som sammankallande part.

Att säkerställa läkemedelskompetensen enligt planen för läkemedelsbehandling ingår inte i den offentliga primärvårdens verksamhet, varför välfärdsområdet inte tar emot yrkesprov om läkemedelskompetens. Kraven på utbildning och yrkesprov inom allmän läkemedelsbehandling beskrivs närmare i kapitel 4 i planen för läkemedelsbehandling.

3.3 HUS som ansvarig för den specialiserade sjukvården

HUS-koncernen deltar, i sin roll som anordnare av specialiserad sjukvård, i introduktionsutbildningen för vissa långvariga sjukdomar.

Det är ofta den specialiserade sjukvården som ansvarar för att inleda behandlingen av barn med långvariga sjukdomar. Man har till exempel kommit överens med HUS om utbildningspaket för krävande läkemedelsbehandling av barn med diabetes. HUS genomför utbildningsprogram för krävande läkemedelsbehandling för barn med diabetes och utfärdar intyg över dessa. (Bilaga 6)

3.4 Behandlande läkare

Den läkare som behandlar eleven ansvarar för utvärderingen av läkemedelsbehandlingen, förskrivningen av läkemedel och elevens läkemedelsbehandling i sin helhet. Läkaren ansvarar också för att bedöma vårdbehovet, utvärdera läkemedelsbehandlingen effektivitet samt ge handledning och råd om läkemedelsbehandlingen, medan vårdnadshavaren vidarebefordrar anvisningarna om läkemedelsbehandlingen till skolan.

3.5 Rektor

Rektorn ansvarar för att skolans plan för läkemedelsbehandling genomförs och att den regelbundet uppdateras. Rektorn ser till att personalen känner till skolans plan för läkemedelsbehandling och de nödvändiga elevspecifika planerna för läkemedelsbehandling.

Rektorns uppgift är att se till att det finns tillräckligt många anställda med tillräcklig kompetens inom läkemedelsbehandling och att dessa är närvarande, med hänsyn till personalens arbetspass, semester och eventuella andra frånvaron. Rektorn dokumenterar att processen för att säkerställa kompetensen har genomförts i enlighet med stadens riktlinjer i personaladministrationssystemet Henkka.

Rektorn ansvarar för de elevspecifika planerna och undertecknar dem.

- ✎ *Beskriv här hur man bedömer om det finns tillräckligt med personal som ansvarar för läkemedelshandlingen i förhållande till de elever som behöver läkemedelsbehandling, och hur man agerar om det sker förändringar i antalet anställda (t.ex. plötsliga frånvaron etc.)*

3.6 Personal som genomför läkemedelsbehandling

Det rekommenderas i första hand att läkemedelsbehandlingen genomförs av en yrkesutbildad person inom social- och hälsovården, till exempel en närvårdare. Även annan personal får administrera läkemedel som läkaren har ordinerat till barnet och som ges på naturlig väg (till exempel läkemedel som tas via munnen, nässpray, örondroppar, suppositorier och plåster). I sådana fall grundar sig genomförandet av läkemedelsbehandlingen på den **anställdas samtycke, introduktion, tilläggsutbildning och säkerställande av den anställdas kompetens** på den nivå som anges i kapitel 4. Efter att ha genomgått nödvändig elevspecifik vidareutbildning och efter att kompetensen har säkerställts kan den anställda även utföra krävande läkemedelsbehandling, t.ex. subkutana injektioner. Kompetensen säkerställs vart femte år genom att den anställda genomgår utbildning och tentor på nytt samt, vid behov, genomför en praktisk provning. Tidsbegränsade anställda omfattas av samma kompetenskrav som fast anställda.

De personer som administrerar läkemedlen (ansvariga och ställföreträdare) anges i elevens plan för läkemedelsbehandling så att vårdnadshavarna vet vem eller vilka som genomför läkemedelsbehandlingen.

När det gäller enskilda elever innefattar säkerställandet av kompetensen inom läkemedelsbehandling, förutom utbildning, även att vårdnadshavarna och vid behov experter inom området ger tillräcklig information och vägledning om elevens läkemedelsbehandling och vårdåtgärder. Vid behov kan den anställde begära ett nätverksmöte med vårdnadshavarna och den vårdande instansen.

Skolan har rutiner för att säkerställa att läkemedlet administreras av en anställd som har genomgått utbildning och introduktion i detta, i händelse av att den som normalt administrerar läkemedlet är på semester eller av annan anledning frånvarande. Skolan ser till att alla anställda kan ge eleverna första hjälpen i en nödsituation och, vid behov, administrera akutmedicin i enlighet med den elevspecifika planen för läkemedelsbehandling.

3.7 Elevens vårdnadshavare

Utgångspunkten är att elevens läkemedelsbehandling alltid i första hand sker i hemmet. Under skoldagen ges eleven endast nödvändiga läkemedel. Föräldrar till elever som behöver regelbunden medicinering kan, beroende på vilken sjukdom det gäller, uppmanas att diskutera med den behandlande läkaren eller vårdgivaren om det skulle vara möjligt att skriva ut långverkande läkemedel, så att medicineringen kan skötas hemma före och/eller efter skoldagen.

Föräldern eller vårdnadshavaren har ett centralt ansvar för att skolpersonalen får tillräcklig information om elevens medicinering. Det är vårdnadshavarens skyldighet att se till att nödvändig information om barnets medicinering vidarebefordras från den behandlande läkaren till skolpersonalen, samt att vidarebefordra information från skolpersonalen till den behandlande läkaren. Vid behov kan vårdnadshavaren ordna ett nätverksmöte med den vårdande instansen.

Vårdnadshavaren deltar i utformningen av elevens plan för läkemedelsbehandling och följer planen i sin roll. Det är vårdnadshavarnas ansvar att se till att barnets läkemedel, vårdartiklar och doseringsanvisningar lämnas till skolan, samt att informera personalen om elevens aktuella läkemedelsbehandling och eventuella förändringar i denna. Ändringarna uppdateras alltid i den elevspecifika planen för läkemedelsbehandling.

Det är vårdnadshavarens skyldighet att se till att de läkemedel som levereras till skolan är aktuella och att utgångna läkemedel samt eventuellt läkemedelsavfall bortskaffas på rätt sätt.

4 Säkerställande av kompetensen inom läkemedelsbehandling

Att säkerställa och upprätthålla skolpersonalens kunskaper om läkemedelsbehandling är en del av en trygg vård för eleven. Processen för att säkerställa kompetens omfattar:

- utbildning och tentor i läkemedelshantering samt nödvändiga prov
- introduktion anpassad efter skola och barn
- när det gäller krävande läkemedelsbehandling, bevis på kompetens samt individuell introduktion av den vårdgivare som sköter eleven.
 - Krävande läkemedelsbehandling omfattar t.ex. läkemedel som administreras naturligt och som huvudsakligen påverkar centrala nervsystemet eller narkotiska läkemedel, samt mer krävande läkemedelsbehandling för barn med långvariga sjukdomar, t.ex. dosering av insulin.

Efter att arbetstagaren har genomfört den utbildning och introduktion som krävs för att utföra läkemedelsbehandling, lämnar hen in de intyg som erhållits vid utbildningen till rektorn. Rektorn registrerar kompetensen som verifierad i personaladministrationssystemet Henkka. Uppgiften registreras i systemet under fliken Behörigheter med följande rubriker:

- Läkemedelsbehandling
- Krävande läkemedelsbehandling
- Läkemedelstillstånd (examen)

I anslutning till grunden för behörigheten antecknas genomförandedatumet för utbildningar och kunskapsprov. Detta fungerar som bevis på att arbetstagaren har rätt att utföra läkemedelsbehandling. Rätten att utföra läkemedelsbehandling är giltig i fem år. Arbetsgivaren har även möjlighet att tillämpa en kortare giltighetstid.

4.1 Utbildning i läkemedelshantering för skolpersonal

1. Teoriutbildning och prov i allmän läkemedelsbehandling för alla som arbetar med läkemedelsbehandling

Skolans personal genomför särskilt överenskomna teorikurser och prov om de deltar i läkemedelsbehandlingen. Kompetensen säkerställs vart femte år genom att den anställda genomgår utbildning och gör om proven.

För andra än personal inom social- och hälsovården, till exempel närvårdare, krävs samtycke till deltagande i läkemedelsbehandlingen. Arbetsgivaren ber den anställda om samtycke till läkemedelsbehandlingen och ordnar den allmänna teorikursen i läkemedelsbehandling som rekommenderas i planen för läkemedelsbehandling. Utbildningen ska innefatta ett säkerställande av kompetens (tentamen). Den teoretiska utbildningen i allmän läkemedelsbehandling omfattar bland annat hantering av läkemedel, de vanligaste långvariga sjukdomarna hos barn och läkemedelsbehandlingen av dessa samt övningar i läkemedelsberäkning.

Arbetsgivaren kan, om denne så önskar, kräva att den anställda säkerställer sin kompetens när det gäller läkemedel som ges på naturlig väg. Enligt de gemensamma riktlinjerna från HUS, Helsingfors stad och välfärdsområdena i Nyland är detta dock inte obligatoriskt ur medicinsk

synvinkel. Borgå stad följer de riktlinjer som beskrivs ovan och som utfärdats av HUS, Helsingfors stad och välfärdsområdena i Nyland.

2. Säkerställande av sjukdomsspecifik kompetens

Den instans som ansvarar för elevens läkemedelsbehandling ansvarar även för den sjukdomsspecifika utbildningen.

När det gäller diabetes ansvarar HUS för utbildningen i välfärdsområdena i Nyland och i Helsingfors, och HUS har det medicinska vårdansvaret för barn med diabetes. Detta innebär att HUS även har ansvaret för att fastställa innehållet i den sjukdomsspecifika utbildning som krävs. HUS har fastställt att den utbildning som krävs är en allmän webbaserad utbildning om insulinbehandling. HUS anordnar dessa utbildningar och utfärdar intyg om deltagande.

Det är i första hand elevens vårdnadshavare som ansvarar för att ge ADHD-medicin utanför skoltiden. Om det är nödvändigt att ge ADHD-läkemedel i skolan måste detta avtalas separat mellan vårdnadshavaren och skolan.

När det gäller andra långvariga sjukdomar (t.ex. epilepsi) samt mycket sällsynta sjukdomar ansvarar den instans som sköter barnets läkemedelsbehandling för den sjukdomsspecifika utbildningen.

3. Utbildning i läkemedelsadministrering och mottagande av prov

Läkemedelsbehandling får endast ges om den nödvändiga kompetensen har säkerställts. Den praktiska kompetensen inom krävande läkemedelshantering hos personal som inte har genomgått läkemedelsutbildning säkerställs genom ett prov. I detta fall ska utbildningsarrangören, utöver den utbildning som ingår i planen för läkemedelsbehandling, även se till att det finns ett intyg som säkerställer den anställdes kompetens inom läkemedelsbehandling.

När det inte är fråga om en sakkunnig inom social- och hälsovården är kraven på den som bedömer provet inte lika höga. Den som utför provet ska vara en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården med tillräcklig erfarenhet samt tillräckliga kunskaper och färdigheter, i enlighet med sin kompetens, sin examen och den utbildning i läkemedelsbehandling som hen har genomgått. Den som bedömer provet behöver inte arbeta med läkemedelsbehandling. Man kan alltså utföra provet till exempel vid utbildningsinstitutioner som erbjuder utbildning inom social- och hälsovård.

4. Prov för planen för läkemedelsbehandling av diabetes

Följande praktiska färdigheter ska kontrolleras vid provet:

- 1) Beräkning av måltidens kolhydratmängd och inmatning av denna i måltidsguiden i insulinpumpen eller insulinpenna enligt särskilda anvisningar
- 2) Beräkning av dosen och val av insulindos från insulinpenna eller insulinpump
 - Se till att värdet från insulinsensorn har matats in/överförts till insulinpumpens funktion förr måltiden, så att pumpen kan tillföra tillräckligt med korrigeringsinsulin vid högt blodsocker.

3) Lämplig temperatur på läkemedel som injiceras

4) Insulinpenna

- Vid administrering av insulin kontrolleras att insulinpennan fungerar

5) Injektionsställe

- Hur den injicerade vätskemängden påverkar injektionsstället eller antalet injektioner (t.ex. insulin)
- Injektionsställe och kontroll av stället (t.ex. inte alltid på samma ställe)

6) Injektionsteknik

- Injektionsvinkel och injektionsdjup
- Kontrollera att du inte råkat föra in nålen i ett blodkärl (det ska inte komma ut blod genom kanylen)

7) Att administrera läkemedel i rätt hastighet, vänta (cirka 10 s) och dra ut nålen med en lugn rörelse

4.2 Elever med långvariga sjukdomar

För att kunna genomföra mer krävande läkemedelsbehandling (t.ex. diabetes och epilepsi) för ett barn med långvarig sjukdom behöver den anställda utbildning. I sådana fall utbildar den instans som ansvarar för elevens vård, vanligtvis den specialiserade sjukvården, den anställda i läkemedelsbehandling. Ansvaret för medicinering mot ADHD ska i första hand ligga hos vårdnadshavaren utanför skoltiden. Arrangemangen och den individuella introduktionen ska avtalas gemensamt med elevens vårdnadshavare.

Alla anställda är skyldiga att, vid behov, ge en elev astmamedicin i en livshotande situation. Alla anställda som deltar i läkemedelsbehandling måste sätta sig in i den läkemedelsbehandling som genomförs i skolan. Vid inskolningen genomgås bl.a. planen för läkemedelsbehandling.

4.3 Adrenalinpenna

Det är meningen att alla kan använda adrenalinpenna (Epipen®, Epipen Junior® och Jext®) och den är ett personligt läkemedel. Vid anafylaxi är adrenalin en livräddande behandling som man inte får tveka att ge. Adrenalin är ett säkert läkemedel även för barn. Vanliga biverkningar, såsom blekhet, skakningar eller hjärtklappning, är övergående och ofarliga. (Allergi-, hud- och astmaförbundet.) Om man har använt en adrenalinpenna ska man alltid ringa nödcentralen. Alla anställda får ge läkemedlet utan särskild utbildning. Det rekommenderas att alla anställda får en introduktion i hur pennan används.

Det är viktigt att personalen lär sig hur man använder injektorn i situationer där det finns en elev i skolan eller klassen som har ordinerats en adrenalinpenna. Man kan lära sig hur

man använder den t.ex. med hjälp av anvisningen ”Adrenaliinikynän käyttö” från Terveyskirjasto. I anvisningarna finns även en länk till en video om dosering. <https://www.terveyskirjasto.fi/ldk00401>. På apoteken går det att beställa övningspennor som varken innehåller nål eller läkemedel. Med hjälp av en övningspenna kan man öva på att injicera i en lugn miljö.

- ✎ *Beskriv här bland annat hur man får en introduktion till användningen av adrenalinpennan, vem som beställer övningspennor till skolan och varifrån*
- ✎ *Beskrivning av var den elevspecifika adrenalinpennan förvaras i skolan.*

4.4 Stöd för att upprätthålla kompetensen

Syftet med att upprätthålla kompetensen är att stärka den anställdas kunskaper inom läkemedelsbehandling. En anställd kan behöva friska upp minnet om sådant som lärts ut tidigare under utbildningen och sina kunskaper om planen för läkemedelsbehandling. Materialet nedan kan användas för att upprätthålla kompetensen.

Astma och allergier

Allergi-, hud- och astmaförbundet; Videoserie om astma hos barn: <https://www.allergia.fi/ohjevideot/lapsen-astma/>

Instruktionsvideo för användning av Babyhaler:

<https://www.apteekki.fi/annosteluvideot/annosteluvideot/babyhaler-tilanjatke.html>

Instruktionsvideor om bland annat hur man använder nässpray och ögondroppar:

<https://www.allergia.fi/ohjevideot/>

Epilepsi

Allmänt om epilepsi hos barn och ungdomar:

<https://www.terveyskyla.fi/lastentalo/tietoa-lasten-sairauksista/epilepsia>

Epilepsi i skolan:

<https://www.terveyskyla.fi/lastentalo/tietoa-lasten-sairauksista/epilepsia/epilepsia-p%C3%A4iv%C3%A4kodissa-koulussa-ja-harrastuksissa>

Behandling av epileptiska anfall:

<https://www.terveyskyla.fi/lastentalo/tietoa-lasten-sairauksista/epilepsia/epilepsia-kohtauksen-ensiapu>

5 Genomförande av läkemedelsbehandling

Läkemedelsbehandling som ges i skolan baseras på läkarens ordination och recept. I en akut eller livshotande situation får läkemedlet även administreras av en person som inte har giltig behörighet att utföra läkemedelsbehandling, förutsatt att detta sker enligt anvisningar från vårdpersonal (112 eller Giftinformationscentralen 0800 147 111).

5.1 Läkemedelsförsörjning

Läkemedlen levereras till skolan i sina originalförpackningar tillsammans med doseringsanvisningarna. Dessutom måste följande uppgifter finnas dokumenterade skriftligen:

- läkemedelsanvändarens namn
- läkemedlets namn och styrka
- dosering av läkemedel
- vid vilken tidpunkt läkemedlet ges
- var läkemedlet förvaras (temperatur)
- hur läkemedlet ges (sväljs, blandas i vatten, inhaleras osv.)
- öppningsdatum på förpackningar med begränsad hållbarhet (t.ex. ögondroppar, insulin)

Läkemedel är personliga och får inte ges till någon annan.

5.2 Förvaring av läkemedel

Läkemedlen förvaras i ett låst skåp och märks tydligt med elevens namn för att undvika förväxling.

Man måste vara särskilt uppmärksam på att läkemedlen förvaras under rätt förhållanden. Produkter som ska förvaras i kylskåpet får inte placeras i kylskåpsdörren (temperaturvariationer/för hög temperatur) eller så att de kommer i kontakt med kylskåpets bakvägg (risk för frysning). Vid avvikelser i temperaturen bör du kontakta apoteket för att säkerställa att läkemedlet är användbart.

Beskriv här hur läkemedel ska förvaras

-förvaringsplatser (om det finns ett låsbart skåp, vem som har nycklarna, finns det t.ex. en separat låda för mediciner i kylskåpet. Obs! Nyckelns placering anges inte i det offentliga dokumentet.)

-hur förhindrar man att läkemedel blandas ihop om det finns flera elever som behöver medicinering i skolan/klassen?

-hur (vem och när) kontrolleras förvaringstemperaturerna? Används t.ex. termometer och temperaturövervakningsformulär?

-hur gör man om temperaturerna inte ligger inom målintervallet

Vid förvaring av insulin är det viktigt att se till att rätt förvaringstemperatur hålls. En insulinpenna som är i bruk kan, beroende på produkt, förvaras i rumstemperatur i 4–6 veckor, medan en oöppnad insulinpenna ska förvaras i kylskåp vid en temperatur på +2 – +8 grader. Se till att insulinförpackningen inte kommer i kontakt med kylskåpets bakvägg, eftersom insulin är känsligt för frysning.

Engångspipetterna för ögondroppar förvaras i den ursprungliga aluminiumförpackningen. Produkterna är ljuskänsliga.

Utgångna och oanvända läkemedel lämnas till elevens vårdnadshavare, som lämnar in dem till apoteket för destruktion.

Övriga läkemedel som förvaras i skolan

Beskriv här vilka andra läkemedel som förvaras i skolan och var, t.ex. jodtabletter, aktivt kol?

5.3 Administrering av läkemedel och dokumentation

Uppgifter om elevens hälsotillstånd är konfidentiella och vid hanteringen av dessa måste lagstiftningen om behandling av hälsouppgifter beaktas. Personal med utbildning i läkemedelsbehandling administrerar läkemedel i enlighet med den elevspecifika planen för läkemedelsbehandling (bilaga 1). Vid hantering av läkemedel ska man följa aseptiska, det vill säga mikrob fria, arbetsrutiner: se till att hålla god handhygien och att de redskap och arbetsytor som används är rena. Östra Nylands välfärdsområde rekommenderar att man kontrollerar läkemedlet eller injektionen två gånger innan det ges till en elev. I sådana fall ber den anställde som har iordningsställt läkemedlet eller förberett injektionen en annan anställd, som har behörighet att utföra läkemedelsbehandling, att kontrollera läkemedlet och dosen i fråga. Mer information om aseptik vid läkemedelsbehandling finns i bilaga 7.

I akuta situationer kan läkemedlet även ges enligt anvisningar från annan vårdpersonal än en läkare. Akuta frågor som rör elevens medicinering ska i första hand ställas till elevens vårdnadshavare. Om vårdnadshavarna eller den överenskomna vårdande instansen inte går att nå, ska man vid behov kontakta nödnumret 112.

Den som administrerar läkemedlet ska **alltid** innan läkemedlet ges försäkra sig om följande:

- elevens identitet
- rätt läkemedel
- rätt dos
- rätt läkemedelsform
- rätt tidpunkt för dosering
- rätt administreringsväg
- läkemedlets hållbarhet (hållbarhetstid)

En viktig del av en säker läkemedelsbehandling är att följa upp effekterna av behandlingen. Det är en uppgift för alla som deltar i läkemedelsbehandlingen. Uppföljningen av läkemedelsbehandlingen fastställs i den elevspecifika planen för läkemedelsbehandling (bilaga 1). Läkemedelsbehandlingen dokumenteras på formuläret för uppföljning av läkemedelsbehandling (bilaga 2).

Personalen ska under samma dag informera vårdnadshavarna om eleven har fått läkemedel som ska tas endast vid behov.

6 Läkemedelsbehandlings säkerhet

Att identifiera och dokumentera risker samt få denna kunskap i praktiken är en förutsättning för förebyggande riskhantering och säker läkemedelshantering.

6.1 Identifiering av risker och förebyggande åtgärder

Läkemedelsbehandling medför alltid risker som är förknippade med dess särdrag. Riskerna kan till exempel vara kopplade till verksamhetsmiljön, personalen, läkemedelsanvändaren eller ansvaret för läkemedelsbehandlingen. Genom proaktiv riskhantering säkerställs säkerheten vid läkemedelsbehandling.

Ett läkemedel kallas för riskläkemedel om dess dosering, hantering och förvaring medför särskilda säkerhetsrisker eller innebär en risk för felanvändning.

Riskläkemedel är läkemedel som vanligtvis används inom läkemedelsbehandling och som kan orsaka allvarliga biverkningar om de ges på fel sätt. Deras användning kräver särskild uppmärksamhet i varje steg av läkemedelsbehandlingen. Exempelvis är insulin, ADHD-läkemedel och läkemedel mot epilepsi riskläkemedel som ett barn kan ta. I tabell 1 beskrivs de risker som identifierats i skolans läkemedelshanteringsprocess samt de läkemedel som innebär en risk, åtgärder för att undvika dessa risker och verksamhet om riskerna skulle inträffa.

Tabellen kan kompletteras och rader kan läggas till efter behov.

Tabell 1. Identifierade risker, riskmediciner som används, förebyggande åtgärder och verksamhet när det uppstår avvikelser

Riskläkemedel	Risk	Åtgärder för att minska riskerna	Verksamhet i situationer där risken har realiserats
Insulin	Felaktig dosering å för högt eller för lågt blodsocker (hyper- eller hypoglykemi) Ingen medicinering å för högt blodsocker Långverkande och kortverkande insulin	Kontroll av blodsockret! Verifiering av korrekt dosering och att dosen är korrekt före administrering. Möjlig dubbelkontroll	Kontakta vårdnadshavarna, vid behov ringa nödnumret Följ upp elevens mående noggrant Mätning av blodsockret: gör så här om blodsockret hos

	<p>blandas med varandra.</p> <p>En överdos eller administrering till fel person kan leda till döden.</p> <p>Felaktig förvaring (värme, frysning) leder till att läkemedlet blir ineffektivt</p>	<p>Notera att pennorna har olika styrkor!</p>	<p>diabetiker sjunker för lågt <u>Röda korsets anvisning</u></p>
ADHD-läkemedel	<p>En överdos eller administrering till fel person kan leda till döden</p> <p>Läkemedlet kan ingå i narkotikaklassade läkemedel där det finns risk för missbruk</p>	<p>Verifiering av korrekt dosering och att dosen är korrekt före administrering</p> <p>Förvaring bakom lås och tillgång endast för personer som administrerar läkemedlet</p>	<p>Kontakta vårdnadshavarna, vid behov ringa nödnumret eller giftinformationscentralen</p>
Läkemedel mot epileptiska anfall	<p>En överdos eller administrering till fel person kan leda till döden</p> <p>Läkemedlet kan ingå i läkemedel som påverkar det centrala nervsystemet där det finns risk för missbruk</p>	<p>Verifiering av korrekt dosering och att dosen är korrekt före administrering</p> <p>Förvaring bakom lås och tillgång endast för personer som administrerar läkemedlet</p>	<p>Kontakta vårdnadshavarna, vid behov ringa nödnumret</p>

			
Andra risker i samband med genomförande av läkemedelsbehandling	Risk	Åtgärder för att minska riskerna	Verksamhet i situationer där risken har realiserats
Administrering av läkemedel	Läkemedlet ges till fel barn Barnet får fel medicin Barnet får fel dos Man glömmer att ge medicinen	Elevernas identitet kontrolleras alltid	Kontakta vårdnadshavarna, vid behov ringa nödnumret
Stickolycka	En anställd som ger insulininjektioner råkar av misstag injicera sig själv	Grundlig genomgång av säker användning av insulinpennor	Samarbete med företagshälsovården
Tillräcklig bemanning bland personalen som administrerar läkemedel	Det finns för få anställda med läkemedelstillstånd i förhållande till behovet	Resursplanering och kompetenssäkring	Rapportering av olyckshändelser
			

			
---	---	---	---

6.2 Verksamhet vid riskhändelser inom läkemedelsbehandling

När människor är inblandade i verksamheten inträffar det alltid mänskliga misstag och olika riskhändelser. Med riskhändelser avses både incidenter och så kallade tillbud. Vid en incident har avvikelserna hunnit drabba eleven, medan vid ett tillbud har avvikelserna upptäckts och åtgärdats innan de hunnit drabba eleven.

När en läkemedelsrelaterad riskhändelse upptäcks vidtas omedelbart nödvändiga åtgärder för att undanröja faran och minimera konsekvenserna. En riskhändelse kan till exempel röra dosering, administrering, dokumentation eller förvaring av läkemedel.

Alla riskhändelser i samband med läkemedelsbehandling, det vill säga situationer där det uppstår avvikelser, fel eller tillbud i samband med elevens läkemedelsbehandling som kan äventyra elevens säkerhet, ska dokumenteras. Tillbud och avvikelser diskuteras öppet bland personalen, och målet är att dra lärdom av det inträffade och utveckla nödvändiga skyddsåtgärder för att förhindra att liknande situationer upprepas.

Tillbud och avvikelser ska alltid rapporteras till rektorn (bilaga 3). Alla fel som skett vid läkemedelsbehandling behandlas i verksamhetsstället med dem som berörs. Rektorn rapporterar felanmälningar inom läkemedelsbehandling till direktören för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning. Rektorn lämnar varje verksamhetsår en sammanställning över de avvikelser som inträffat på skolan till direktören för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning (bilaga 4). Avvikelser meddelas elevens vårdnadshavare samma dag.

Källor

Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2021:7 Säker läkemedelsbehandling. Handbok för upprättande av plan för läkemedelsbehandling Tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162847/STM_2021_6.pdf

Social- och hälsovårdsministeriets utredningar, 2010:9. Handlingsplanen för vård av barn med diabetes under skoldagen. Tillgänglig: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72726/URN%3aNBN%3afi-fe201504226383.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Valvira 2019. Genomförande av läkemedelsbehandling. Tillgänglig: https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammatinharjoittaminen/laakehoito/laakehoidon_toteuttaminen

Klient- och patientsäkerhetscentret, Infografik – Säker läkemedelshantering inom småbarnspedagogik

Barn med diabetes i småbarnspedagogiken, godkänt av uppföljningsgruppen för HUS-organiseringssavtalet den 9 april 2025: Process för läkemedelsbehandling Uppföljningsuppdrag

Innehållet i HUS utbildning, godkänt av uppföljningsgruppen för HUS-organisationsavtalet den 9 april 2025

Säkrande av kompetensen inom krävande läkemedelsbehandling, godkänt av uppföljningsgruppen för HUS-organiseringssavtalet den 9 april 2025

Meddelande till kommunerna, godkänt av uppföljningsgruppen för HUS-organiseringssavtalet den 9 april 2025

Allergi-, hud- och astmaförbundet rf Tillgänglig: [Adrenaliini on turvallinen lääke - Allergia.fi](https://www.allergia.fi/)

Bilagor

Bilaga 1a: Den elevspecifika planen för läkemedelsbehandling

Bilaga 1b: Kortvarig elevspecifik plan för läkemedelsbehandling

Bilaga 2: Formulär för uppföljning av läkemedelsbehandling

Bilaga 3: Anmälan om läkemedelsavvikelse

Bilaga 4: Sammanfattning av läkemedelsavvikelser

Bilaga 5: HUS:n diabeteskoulutus på finska

Bilaga 6: Diabeteksen lääkehoidon näytöt på finska

Bilaga 7: Aseptik vid läkemedelshantering i småbarnspedagogik (till användning för skolor)

Bilaga 1a

Elevspecifika planen för läkemedelsbehandling – anvisningar

I den elevspecifika planen för läkemedelsbehandlingen fastställs hur läkemedelsbehandlingen ska genomföras i skolan. Ett typiskt, långvarigt medicineringsbehov i skolan är ordnande av medicinering för elever med diabetes. Det är också vanligt med läkemedel som är avsedda som första hjälpen, till exempel för elever med svår allergi, astma eller epilepsi. Även andra långvariga sjukdomar eller funktionsnedsättningar kan kräva medicinering under skoldagen eller vårddagen.

- 1. Vårdnadshavarna** kontaktar läraren/klassföreståndaren och, vid behov, hälsovårdaren angående elevens behov av läkemedelsbehandling och ser till att man tillsammans med skolans personal kommer överens om hur den ska genomföras. Den anställda ser till att rektorn är medveten om saken.
- 2. Vårdnadshavarna** levererar läkemedlen i originalförpackning, ger skolan tydliga och enkla skriftliga anvisningar om läkemedelsdoser och andra vårdanvisningar samt information om deras eventuella effekter på vården. Det är vårdnadshavarens skyldighet att se till att de läkemedel som levereras till skolan är aktuella och att utgångna läkemedel samt eventuellt läkemedelsavfall bortskaffas på rätt sätt.
- 3.** Det är skolans ansvar att kalla in de personer som behövs (föräldrar, lärare, annan nödvändig personal) för att utarbeta den elevspecifika planen för läkemedelsbehandling. Rektorn ska vara medveten om detta. För frågor som rör en enskild elevs läkemedelsbehandling upprättas en skriftlig, individuell plan för läkemedelsbehandling (det aktuella formuläret).

För att elevens läkemedelsbehandling ska kunna genomföras på ett tryggt sätt är det viktigt att personalen, vårdnadshavarna, den specialiserade sjukvården och skolhälsovården har ett nära samarbete och att skolan får nödvändig information om elevens sjukdom och de åtgärder som den kräver av alla aktörer.

- 4.** Man bör komma överens om bland annat:
 - a. vem som genomför medicineringen och en ersättare
 - b. introduktion
 - c. genomförande och uppföljning medicineringen
 - d. beredskap för särskilda situationer
 - e. praxis för första hjälpen samt
 - f. arbetsfördelningen mellan skolan, vårdnadshavarna och eleven.

I skolan ges läkemedel enligt en individuell plan eller endast i särskilda situationer. En anställd vars examen inte har omfattat studier i läkemedelsbehandling kan ge läkemedelsbehandling som ordinerats av en läkare och som ges på naturlig väg eller injiceras under huden. I sådana fall grundar sig genomförandet av läkemedelsbehandlingen på den anställdas samtycke, introduktion, tilläggsutbildning och säkerställande av den anställdas kompetens. Att den anställda har kompetens för att ge krävande läkemedelsbehandling ska säkerställas genom prov (t.ex. injektion av insulin hos en diabetiker).

Skolans ansvarspersoner ansvarar för att vårdnadshavarna omedelbart underrättas om man glömmer att ta läkemedlet eller om det är något särskilt med givandet eller förvaringen av läkemedlet. Personalen ska under samma dag informera vårdnadshavarna om eleven har fått läkemedel som ska tas endast vid behov. Personalen ansvarar för att läkemedlet förvaras korrekt och på en säker plats.

Vårdnadshavarna ansvarar för anvisningarna kring elevens medicinska vård samt för planeringen av genomförandet under skoldagen i samarbete med skolans personal. Vårdnadshavarna ska informera de personer som ansvarar för vården i skolan om förändringar i anvisningarna som gäller läkemedelsbehandlingen. I skolan följs endast anvisningar enligt denna plan.

Elevspecifika planen för läkemedelsbehandling – skolans namn

Kopia till vårdnadshavaren, originalet sparas: var?

Elevens namn	Personbeteckning:	
Vårdnadshavarnas namn:		
Elevens klass:		
Vårdnadshavarnas telefonnummer, där de kan nås under dagen:		
Om vårdnadshavarna inte kan nås:		
Kontaktuppgifter till den som sköter elevens vård (kom överens om hur man kan nå den som ansvarar för medicineringen under skoldagen):		
Elevens läkemedelsbehandling utförs av personal och vikarier vars kompetens inom läkemedelsbehandling har säkerställts på det sätt som anges i planen för läkemedelsbehandling och som har fått en introduktion till den elevspecifika läkemedelshandlingen av vårdnadshavaren.	Namnet på den anställda tum	Introduktion givet datum
Vilka andra behöver veta om elevens medicineringsplan? Hur informeras de om detta? Var hittar man till exempel instruktioner för anfall?		
Kan eleven ta medicinen själv?	☐ Ja ☐ Nej	

Elevens läkemedel och läkemedelsbehandling

Läkemedel 1	Läkemedlets namn och styrka	Läkemedelsbehandlingens längd ☐ Tills vidare ☐ Vid behov
--------------------	-----------------------------	--

		☐ För tiden:
	Sjukdom, för vilken läkemedlet används	Dosering och administreringssätt
	När ska läkemedlet ges (t.ex. tidpunkt, situation)	Förvaring av läkemedel ☐ Rumstemperatur ☐ Kylskåp
	Sista användningsdatum	
Läkemedel 2	Läkemedlets namn och styrka	Läkemedelsbehandlingsens längd ☐ Tills vidare ☐ Vid behov ☐ För tiden:
	Sjukdom, för vilken läkemedlet används	Dosering och administreringssätt
	När ska läkemedlet ges (t.ex. tidpunkt, situation)	Förvaring av läkemedel ☐ Rumstemperatur ☐ Kylskåp
	Sista användningsdatum	
Läkemedel 3	Läkemedlets namn och styrka	Läkemedelsbehandlingsens längd ☐ Tills vidare ☐ Vid behov ☐ För tiden:
	Sjukdom, för vilken läkemedlet används	Dosering och administreringssätt
	När ska läkemedlet ges (t.ex. tidpunkt, situation)	Förvaring av läkemedel

		☐ Rumstemperatur ☐ Kylskåp
	Sista användningsdatum	

Övriga åtgärder i samband med läkemedelsbehandling och uppföljning av läkemedelsbehandlingen

Övriga eventuella åtgärder (t.ex. mätning av blodsockret, vilka symtom som ska följas upp)	
Man kontaktar vårdnadshavarna i följande situationer	
Man kontaktar den part som vårdar eleven i följande situationer	
Man kallar på ambulans i följande situationer:	
Avfallshantering av utrustning som använts vid administrering av läkemedel	
Överenskomna rutiner i särskilda situationer (t.ex. utflykter, aktiviteter under lovet...)	

Rutiner och rapportering till vårdnadshavaren vid biverkningar av läkemedel	
<p>Personer som har upprättat planen för läkemedelsbehandling (underskrift, namnteckning, befattning och datum)</p> <p>Denna plan gäller från och med ____/____/20____</p> <hr/> <p>Planen ska delges rektorn. Rektorns underskrift och datum</p>	

Bilaga 1b (följ anvisningarna i bilaga 1a)

Kortvariga elevspecifika planen för läkemedelsbehandling – skolans namn

Kopia till vårdnadshavaren, originalet sparas: var?

Elevens namn		Personbeteckning:	
Vårdnadshavarnas namn:			
Elevens klass:			
Vårdnadshavarnas telefonnummer, där de kan nås under dagen:			
Om vårdnadshavarna inte kan nås:			
Kontaktuppgifter till den som sköter elevens vård (kom överens om hur man kan nå den som ansvarar för medicineringen under skoldagen):			
Elevens läkemedelsbehandling utförs av personal och vikarier vars kompetens inom läkemedelsbehandling har säkerställts på det sätt som anges i planen för läkemedelsbehandling och som har fått en introduktion till den elevspecifika läkemedelshandlingen av vårdnadshavaren.		Namnet på den anställda tum	Introduktion givet datum
Vilka andra behöver veta om elevens medicineringsplan? Hur informeras de om detta? Var hittar man till exempel instruktioner för anfall?			
Kan eleven ta medicinen själv?		☐ Ja ☐ Nej	

Elevers läkemedel och läkemedelsbehandling

Läkemedlets namn och styrka	Läkemedelsbehandlingens längd ☐ Tills vidare ☐ Vid behov ☐ För tiden:
Sjukdom, för vilken läkemedlet används	Dosering och administreringssätt
När ska läkemedlet ges (t.ex. tidpunkt, situation)	Förvaring av läkemedel ☐ Rumstemperatur ☐ Kylskåp
Sista användningsdatum	
Annat att beakta	

Man kontaktar vårdnadshavarna i följande situationer	
Personer som har upprättat planen för läkemedelsbehandling (underskrift, namnteckning, befattning och datum)	
Denna plan gäller från och med ____ / ____ /20 ____	

Planen ska delges rektorn. Rektorns underskrift och datum	

Bilaga 3

Utredning av avvikande medicinering

Skola	
Var skedde läkemedelsavvikelsen?	☐ Distribution ☐ Dosering ☐ Registrering ☐ Förvaring
Tiden för det inträffade, datum och klockslag	
Nådde den felaktiga dosen ända fram till eleven?	☐ Nej ☐ Ja, elevens namn och födelsedatum:
Fick eleven/vårdnadshavaren veta om felet?	☐ Nej ☐ Ja
Beskrivning av läkemedelsavvikelsen:	
Hur korrigerades/sköttes felet?	
Varför gick det fel? Vad borde man ha gjort annorlunda?	
Avvikelsen märktes/registrerades av:	
Datum	namnförtydligande

Bilaga 4

Sammanfattning av läkemedelsavvikelser

- sammanfattningen skickas varje kalenderår till direktören för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning

År	Skola
Läkemedelsavvikelser har skett	I distributionen _____ gånger I doseringen _____ gånger I registreringen _____ gånger I förvaringen _____ gånger
Orsakade avvikelsen fara för eleven?	☐ Nej ☐ Ja, hur många gånger och hur skötte man situationen?
Annat att beakta:	
Datum och rektorns underskrift	namnförtydligande

Bilaga 5

Lapsen diabeteksen lääkehoito varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa

Hyvät varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen työntekijät,

Mikäli tarvitsette henkilökunnalle opastusta diabeteslapsen lääkehoitoon päiväkotii-/koulupäivän aikana, pyydämme teitä ystävällisesti ilmoittautumaan *Diabeteslapsen lääkehoito varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa* -verkkokoulutukseen. Koulutuksen tavoite on varmistaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen työntekijän riittävä teoriaosaaminen diabeteslapsen hoidosta ja lääkehoidon toteuttamisesta. Kurssi on toistaiseksi saatavilla suomeksi, aiempaan tapaan ruotsinkieliset ja englanninkieliset koulutukset Teams:n kautta. Tiedotamme, kun kielivalikoima laajenee. Kurssi on maksuton ja sen ylläpidosta vastaa HUS Lasten ja nuorten sairauksien tulosyksikön diabetes-tiimi.

Kurssialustana toimii Moodle. Koulutuksessa on kattavasti teoretietoa tyyppin 1 diabeteksestä ja siitä miten sitä hoidetaan päiväkotii-/koulupäivän aikana. Kurssilla läpikäydään mm. mikä on tyyppin 1 diabetes, miten annostellaan insuliinia, miten toimitaan, kun glukoositaso on liian matala/korkea ja miten lasketaan hiilihydraatteja. Kurssilla on välikysymyksiä, joilla voi testata onko sisäistänyt lukemansa ja lopputentti, jonka läpäistyään koulutuksesta saa todistuksen. Lisäksi kursilla on tulostettavaa materiaalia mm. insuliinipumpuista. Koulutuksen suorittamiseen kuluu noin neljä tuntia. Kurssin voi käydä oman aikataulun mukaan myös pienemmissä erissä. Suositus kuitenkin on käydä kurssi ripeästi, jotta diabetesta sairastavan lapsen hoito toteutuu asianmukaisesti. Kurssialueelle pääsyoikeudet ovat voimassa noin 6 kk ajan.

Kurssille ilmoittautuminen

Voit ilmoittautua sähköpostitse oman alueesi yhteyshenkilölle (ks. alla). Sisällytä ilmoittautumiseen seuraavat tiedot kurssin suorittajasta: etu- ja sukunimi sekä henkilökohtainen (työ)sähköpostiosoite. Sähköpostin tulee olla henkilökohtainen eli esim. päiväkodin yhteissähköpostia ei valitettavasti voi käyttää. Ilmoitathan lisäksi missä päiväkodissa/koulussa työskentelet. Käsittelemme ilmoittautumiset virka-ajalla mahdollisimman pian. Jokainen kurssille ilmoittautunut saa tiedon kurssille lisäämisestä sähköpostitse käsitelyämme ilmoittautumisen.

Alueelliset yhteyshenkilöt kurssi-ilmoittautumisiin:

Alue(et)	Ilmoittautuminen osoitteeseen/osoitteisiin	HUSin yksikkö
Helsinki, Kerava	ulsdiaabetesilmoittautumiset@hus.fi	Uusi lastensairaala
Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi	Jorvi.lastendiabetes@hus.fi	Jorvin sairaala
Hyvinkää, Tuusula, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi	pirjo.koivula@hus.fi	Hyvinkään sairaala
Porvoo, Askola, Pornainen, Loviisa, Pukkila, Myrskylä, Lapinjärvi, Sipoo	sara-anna.rantala@hus.fi	Porvoon sairaala
Lohja, Vihti, Karkkila, Siuntio, Inkoo, Raasepori, Hanko	poped.dmhoitaja@hus.fi	Lohjan ja Raaseporin sairaalat
	jessika.pessi@hus.fi	
	maarit.pyrhonen@hus.fi	

HUS Lasten ja nuorten sairaudet | Hyväksytty: 19.08.2025

Bilaga 6

Diabeteksen lääkehoidon näytöt

Diabeteksen lääkehoidon näyttöihin tulevien työntekijöiden tulee täyttää ilmoittautumislomake Careerian nettisivuilla: [Diabeteksen lääkehoidon näyttö](#)

Lähiesihenkilö varaa työntekijöilleen ajat viimeistään viikkoa ennen näyttöpäivää tämän lomakkeen avulla: [Porvoon varhaiskasvatuksen ja alakoulujen diabeteksen lääkehoidon näyttö, 2026.xlsx](#)

Lomakkeeseen täytetään näytön varanneen esihenkilön nimi. Esihenkilö ilmoittaa tämän jälkeen sähköpostitse näyttöön tulevien työntekijöiden nimet hoitotyön opettaja Outi Kulmalalle, joka toimii näyttöjen vastaanottajana.

outi.kulmala@careeria.fi, p. 0406370604.

Diabeteksen lääkehoidon näytön sisältö:

Näytössä varmistetaan seuraava käytännön osaaminen:

- 1) Aterian hiilihydraattimäärän laskeminen
- 2) Insuliiniannoksen laskeminen ja annoksen valinta insuliinikynästä
- 3) Insuliinin oikea lämpötila
- 4) Insuliinikynä: Insuliinia annettaessa insuliinikynän toiminnan varmistaminen
- 5) Pistopaikka: Pistettävän nestemäärän vaikutus antopaikkaan ja mitä huomioitava pistoskohdasta?
- 6) Pistotekniikka: Pistokulma ja piston syvyys. Mitä varmistetaan ennen insuliiniannoksen antamista?
- 7) Lääkkeen antaminen oikealla nopeudella.
- 8) Miten toimitaan pistämisessä käytettyjen välineiden kanssa?

Näytön toteutus:

Näytöt toteutetaan Careerian Hevosenkengänkadun toimipisteen (Hevosenkengänkatu 2, Porvoo) 3. kerroksen simulaatioluokassa. Yhtä näyttötilannetta varten varataan aikaa 45 minuuttia. Näyttöön tulevan on todistettava henkilöllisyytensä.

Bilaga 7

Rekommendation från hygienvårdaren: Aseptik vid läkemedelsbehandling inom småbarnspedagogik 22.5.2025

(kan tillämpas i skolor och läroanstalter)

Vid läkemedelsbehandling ska god handhygien och aseptik iakttas.

Händerna desinficeras och bordsytan rengörs innan läkemedlet ställs i ordning.

God handhygien:

Alla **främmande föremål** på händerna, såsom ringar, klockor, aktivitetsarmband, armband och liknande, är **förbjudna**.

Naglarna ska vara korta och naturliga. Gel- och konstnaglar är ett främmande föremål som fästs på den egna nageln. Fukt och smuts samlas i limfogarna och skarvarna, vilket utgör en perfekt grund för alla slags bakterier och virus.

Främmande föremål i händerna och på handlederna hindrar god handhygien. Via händerna sprider vi mikrober till barnet och till de andra barnen i gruppen, och vi smittas också själva.

God handhygien innefattar att man tar hand om händernas hud, desinficerar händerna och, vid behov, tvättar händerna med vatten och tvål samt använder skyddshandskar på rätt sätt.

Man ska tvätta händerna med vatten och tvål varje gång man har tagit hand om ett barn som har magsjuka, det vill säga ett barn som har diarré eller kräks.

Skyddshandskar:

Sätt på skyddshandskar när dina händer är desinficerade, och desinficera händerna genast när du tar bort handskarna.

Engångshandskar av vinyl eller nitril används vid läkemedelsutdelning endast om det enligt läkemedelsspecifika anvisningar krävs att man använder skyddshandskar vid hantering av läkemedlet.

Skyddshandskar används även **vid kontakt med kroppsvätskor**, såsom urin, avföring, kräkningar, blod och slemhinnor (t.ex. vid användning av suppositorier eller enema). Även alla andra kroppsvätskor (t.ex. slem i luftstrupen vid artificiell luftväg eller sekret från mag-tarmkanalen vid sondmatning via PEG-slang)

Även vid hantering av **desinfektionsservetter** avsedda för ytrengöring rekommenderas ofta att man använder skyddshandskar.

Skyddshandskar behövs inte, det räcker med desinficerade händer:

vid utdelning av läkemedel som tas via munnen

vid injektion under huden (s.c.) eller i muskeln (i.m.)

vid applicering av ögon- och örondroppar

Hjälpmedel:

Vid medicinering används särskilda hjälpmedel såsom medicinsked, pincett, tablettedlare osv. Hjälpmedlen diskas efter varje användning med handdiskmedel och en diskborste avsedd för detta ändamål, sköljs noggrant och får torka innan nästa användning. Utrustningen förvaras ren och skyddad mot stänk.

Ytrensning:

Bordsytor rengörs och desinficeras före läkemedelsutdelningen.

Vi rekommenderar färdiga ytdesinfektionsservetter, t.ex. ApoWipe, Triamin, Oxivir m.fl.

På förpackningen med desinfektionsservetter anges öppningsdatum; hållbarhetstiden varierar beroende på produkt mellan 7 dagar och cirka 30 dagar. Följ säkerhetsanvisningarna på förpackningen.

Övriga observationer:

Ett eget **låsbart läkemedelskylskåp** och daglig **temperaturövervakning** för läkemedel som ska förvaras kallt.

Använd alltid **säkerhetskanyl** vid **injektioner!** (observera utbildningen i användning av säkerhetskanyl!) Sätt inte tillbaka skyddet på en använd nål. Använda nålar eller andra vassa och skärande föremål ska läggas direkt i avfallsbehållaren för vassa föremål. Avfallsbehållaren för vassa föremål tas med till ingreppet och förvaras i ett låst skåp mellan användningarna. Läkflaskor eller tvättmedelsdunkar är inte lämpliga som avfallsbehållare.

Dubbelkontrollera läkemedlet innan du ger barnet läkemedlet eller injektionen!

I rummen där läkemedel förvaras och administreras bör det vara så lite annan trafik som möjligt, det vill säga en lugn miljö, tillräckligt med rengöringsbar bordsyta, god belysning samt temperaturövervakning.

Gör så här:

- Desinficera händerna med handsprit (om handsprit inte finns tillgängligt, tvätta händerna noggrant med vatten och tvål och torka dem med en engångshandduk av papper)
- Kontrollera läkemedlet och doseringen i elevens läkemedelslista
- Rengör bordsytan
- Desinficera händerna.
- Dosera läkemedlet; använd vid behov doseringshjälpmedel
- Be en annan behörig anställd att kontrollera det iordningsställda läkemedlet och dosen
- Kontrollera elevens identitet innan du ger medicinen
- Ta med allt du behöver, t.ex. en behållare för skärande och stickande avfall
- Desinficera händerna strax före injektionen eller administreringen av läkemedlet
- (Använd vid behov vinyl- eller nitrilhandskar, desinficera händerna innan du tar på dig dem och
- direkt efter att du tagit av handskena)
- Avsluta med att desinficera händerna